Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 122. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 28-го ТРАВНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 28, 1980 No, 122. VOL. LXXXVII.

У НЮ ЙОРКУ ВІДЗНАЧЕНО 30-РІЧЧЯ УВАН У ЗСА

Ню Йорк, Н.Й. (Л.В-а). — У суботу, 17-го травня, тут в Українському Інституті Америки відбулося святкове відзначення тридцятиріччя УВАН у ЗСА, яке зорганізувала й перевела Управа УВАН на чолі з теперішнім президентом Академії проф. д-ром Юрієм Шевельовим при великій кількості гостей, членів і почесних гостей, серед яких можна було бачити найчільніших науковців з УВАН, НТШ і УНІГУ.

Врочисте святкування славної річниці складалося з частин — академічної, організаційної, мистецької частини й товариської зустрічі. В першій частині після відкриття о год. 1-ій і 30 хвилин, яке перевів віцепрезидент Академії д-р Ярослав Білінський, була промова-виклад проф. д-ра Омеляна Пріцака „Що таке історія України?" з УНІГУ, доповідь президента УВАН проф. д-ра Юрія Шевельова „Із спостережень над творами Сковороди" і проф д-ра Білінського про „Українську Гельсінкську Групу".

В другій частині генеральний секретар УВАН проф. Василь Омельченко дав вичерпний звіт з діяльности Академії за 30 років її існування на американському грунті, після чого були численні привіти, першим з яких був привіт від Митрополита УПЦ Мстислава, від президента Джіммі Картера, дорадника в справах крайової безпеки д-ра Збігнєва Бжезінського, від НТШ, УНІГУ, президента М. Лівицького та багатьох українських і не-українських інституцій, установ, організацій та окремих чільних осіб з наукового світу.

У всіх привітах підкреслено велетенський вклад УВАН в розвиток української науки й культури взагалі, а прикладом їх нехай послужить вимовний лист д-ра Бжезінського, самого науковця-академіка, адресований до професорів Білінського та Омельченка, що його даємо тут повністю:

Привіт доктора Бжезінського

„Я радий висловити мої щирі гратуляції Українській Вільній Академії Наук з нагоди 30-річчя її заснування. Академія відіграла визначну ролю в утримуванні високого рівня української культури в З'єднаних Стайтах (Америки) її спонзоруванням українських історичних і літературних публікацій, її невтомною підтримкою Енциклопедії Українознавства, її заохочуванням українського мистецтва і її утримуванням музею, архіву й бібліотеки. Наша країна скористала великою мірою з багатьох визначних контрибуцій наших громадян українського походження. Тому я складаю поклін праці Академії в зберіганні українських культурних досягнень у цій країні імігрантів і шлю Академії і її членству мої найкращі побажання для тривалого успіху в грядучих роках".

В мистецькій частині виступила відома молода піяністка Юліяна Осінчук та новоприбула професійна акторка з України Евеліна Белюць.

На залі в час урочистости була й імпозантна виставка всіх видань УВАН, що їх можна було купувати, монтаж світлин з десятиліть діяльности УВАН, підготовані Оксаною Радиш, та виставка інших пропам'ятних „меморабілій" УВАН: програмок, оголошень, схем та тих мистецьких виставок, що відбувалися в Академії, що допомагало учасникам урочистости зорово слідкувати за розвитком цієї української наукової установи в діяспорі.

В цікавій і інтригуючій доповіді проф. Пріцака слухачі могли почути про різні школи в підході до вивчення історії світу, коли одні історики ставлять наріжним каменем своїх історичних дослідів цілі цивілізації, як Тойнбі, або народи, як Грушевський, чи держави, як Липинський. Схема Грушевського не знайшла на Сході Европи через політичні катаклізми своїх послідовників, не пощастило й Липинському впровадити історію України в структуру світової й американської історичної науки, і щойно з організацією української катедри імени Грушевського при Гарварді українська історія дістала своє міжнародне визнання. Цікаві дуже є уваги професора про поширене „циклічне" мислення серед українського народу і рідкісне „лінеарне", яке треба б плекати.

Про Григорія Сковороду доповідав проф. Ю. Шевельов. Він ствердив вже на початку різницю поміж „прагматичною" американською історичною наукою й „романтичною" українською, а через це й прірву поміж українськими науковцями старшого й молодшого покоління, бо обидві

(Закінгення на стор. 4)

У Філядельфії відбулася III Асамблея УММАН

Філядельфія (Інф. УММАН). — Після першої асамблеї відновленої в 1938 році Української Могилянсько - Мазепинської Академії Наук, що відбулася в Монтреалі в 1978 році, та після другої в Мюнхені в 1979 р., третя Асамблея УММАН відбулася тут у Домі УНР, 16-го травня при участі членів та запрошених гостей в числі понад 50 осіб.

Програма, якою проводив проф. Яр. Рудницький з Канади, складалася із двох частин: організаційної й наукової. Після вшанування пам'яті двох померлих академіків проф. К. Біди й Є. Онацького, проголошено імена їхніх наступників: проф. В. Мороза й Віктора Приходька. Грамоту членства УММАН одержали: проф. Рене Кулет дю Ґард із Делаварського університету, д-р Т. Онуферко й пані О. Войценко з Оттави. Почесні грамоти признання надано Ф. Богданові з Ванкуверу й ред. Вол. Біляєву як „поетові лавреатові УММАН". В окремій церемонії присвоєно почесні докторати УММАН ректорові польського університету д-рові Ю. А. Ґавенді, колишньому послові баварського й федерального парляментів д-рові Р. Вагнерові й президентові УНР М. Лівицькому, якому „лявдацію" виголосила пані О. Войценко.

У науковій частині асамблеї прочитано такі доповіді: ректор маґніфікус проф. д-р Й. А. Б. Ґавенда, Лондон, — „Леґалізм екзильних урядів", після чого доповідачеві подякував представник Р.П. в екзилі полк. А. Кайковський з Чікаґо. Президент УММАН, проф. д-р Яр. Б. Рудницький, Монтреаль, Канада — „Технологія і проблема культур у контактах / конфліктах", секретар УММАН, проф. д-р М. Степаненко, Центрально-Мічіґенський університет, Мавнт Плезант, ЗСА — „Симон Петлюра і Михайло Грушевський про новітню російську колоніяльну імперію".

На закінчення Асамблеї УММАН прочитано резолюції, відспівано многоліття відзначеним особам та частовано присутніх вином.

ПРОФ. Д-Р Я. ПАДОХ ПЕРЕОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ НТШ В ЗСА

Ню Йорк, Н.Й. — Розгляд і схвалення дотеперішньої діяльности та намічення плянів на ближче і дальше майбутнє, в цьому також розгляд стану української науки в окупованій Україні та відповідні висновки з цього для українських науковців у вільному світі, були предметом нарад і рішень XI Загальних Зборів Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗСА, які відбулися тут в суботу, 24-го травня, в приміщеннях Українського Інституту Америки та в результаті яких обрано нову управу на чергову трирічну каденцію, з проф. д-ром Ярославом Падохом, як головою, у проводі.

Зборами проводила Президія в складі: проф. д-р Юрій Старосольський — голова, проф. д-р Григор Лужницький і проф. д-р Іванна Ратич — заступники голови, та проф. д-р Роман Андрушків — секретар.

Наради відкрив в год. 11-ій перед полуднем дотеперішній голова проф. Падох і на його прохання їх започатковано традиційно відчитанням відповідного уривку з творів патрона Т-ва, Тараса Шевченка, цим разом вступу до поеми „Марія", що його відчитав проф. д-р Василь Лев, голова Філологічної секції Т-ва. В дальшому вставанням з місць та хвилиною тихої молитви вшановано пам'ять померлих у звітовому часі 27 членів Т-ва, в цьому 12 дійсних членів. Окремою згадкою вшановано добродії Т-ва, на пошану яких — як про це поінформував голова проф. Падох — плянується видання окремого збірника. Відчитано ряд привітань, в цьому від довголітнього дійсного і почесного члена НТШ, Блаженішого Патріярха Йосифа Сліпого, якому Збори вислали від себе подяку і привітання, а дальше привіти від Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка, яке передав генеральний секретар Ради проф. д-р Василь Ленцик, привіт від Української Вільної Академії Наук, Бібліотечного Т-ва та інших.

НОВООБРАНА УПРАВА

ПРЕЗИДІЯ:

Голова: Ярослав Падох.

Заступники голови: Василь Лев, Степан Горак, Григор Лужницький, Іван Головінський.

Науковий секретар: Леонід Рудницький.

Адміністративний секретар: Ольга Кузьмович.

Скарбник: Володимир Рак.

ЧЛЕНИ УПРАВИ: Микола Чировський, Юрій Старосольський, Богдан Романенчук, Олекса Біланюк, Антін Драган, Володимир Стойко, Іван Новосівський, Євген Федоренко, Ляриса Онишкевич, Роман Андрушків, Василь Калинович.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

Іван Кедрин-Рудницький — голова, Ігор Каменецький — заступник голови, Дмитро Штогрин — секретар, і члени: Петро Ґой, Володимир Савчак, Петро Богданський і Роман Гуглевич.

ДЕЛЕҐАТИ ДО ГОЛОВНОЇ РАДИ НТШ:

Осип Андрушків і Роман Осінчук, а їх заступники Роман Максимович та Микола Богатюк.

Після згаданого вже вибору Президії Зборів та Комісій: Мандатної (пп. Романенчук, Кобринський, Федоренко, Коваль), Номінаційної (Андрушків, Осінчук, Ленцик, Калинович, Л. Рудницький, Лев і Гуглевич), Статутової (Савчак,

(Закінгення на стор. 3)

Проф. д-р Ярослав Падох

ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО

XI Загальні Збори НТШ в ЗСА закінчив формально новообраний голова Т-ва проф. Падох, намітивши головно завдання на чергові три роки.

Проф. Падох в цьому заключному слові між іншим сказав:

Між пріоритетами нашої спільної праці в цій новій каденції ставлю на першому місці заповіт нашого Патрона, а саме — „братолюбіє й єдиномисліє" внутрі нашого столітнього, незнищимого, хоч лихою долею „почетвертованого" Товариства, Товариства Грушевського, Франка й сотень великих умів, сповнених найкращих громадських чеснот будівничих нашої наукової справжньої Альма Матер.

Зараз після цього поставмо дружні взаємини й тісну співпрацю у всіх важливих починах і акціях з усіма українськими науковими установами у вільному світі, а зокрема із добрим сусідом нашим, Українською Вільною Академією Наук, тридцятиріччя якої вшанувала якраз тиждень тому наша десятичленна делеґація, у признанні великих людей і великих наукових здобутків УВАН, які з повним правом увійдуть в історію української науки.

Як передумову двох попередніх завдань, поставмо конкретне третє — поставлення спільними силами й засобами україномовного журналу українознавства, на що в принципі погодилася низка передових наших наукових й освітніх установ і що схвалила Наукова Рада при СКВУ.

Черговим пріоритетом буде продовжування й основне поширення поглиблення наших зв'язків із поза-українським науковим світом шляхом активної участи в крайових і міжнародних конґресах, конференціях і виставках книжок, дальшого партнерства у видаванні „Нешенелітіс Пейперс", поширювання наших видань у всіх більших бібліотеках світу, продовжування уділювання стипендій також неукраїнським науковцям для студій українознавчих проблем й т. п.

Ще більшу вагу присвячуватимемо в новім трирічч| власним виданням, зокрема продовжуватимемо найстарше українське серійне видання „Записки НТШ" та вже післявоєнну — „Бібліотеку Українознавства", докладаючи особливих старань до добору найкращих матеріялів й їх надрукування в найбільш поправнім виді.

Не менш важливим пріоритетом у нашій дальшій праці буде заохота молодого українського покоління науковців, зокрема з ділянок українознавства, вступати в ряди НТШ та інших наших наукових установ, щоб розбудовувати нашу наукову й запевнити їй тяглість, ідейну й організаційну. НТШ радо, в міру своїх засобів, допомагатиме нашим, зокрема молодим, на-

(Закінгення на стор. 3)

ІСЛЯМСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗАКІНЧИЛАСЯ КОМПРОМІСОМ

Ісламабад, Пакістан. — Кількаденна конференція 38 ісламських країн і самостійницької делегації Афганістану, що її включено в іранську групу, закінчилися виданням спільної резолюції. Точка сьома тієї резолюції подає до відома: „Конференція рішила покликати до життя комітет складений з міністрів закордонних справ Ісламської Республіки Ірану, Ісламської Республіки Пакістану і генерального секретаря Організації Ісламської конференції з метою шукати доріг і засобів, включаючи відповідні консультації, як і скликання міжнародної конференції під патронатом Об'єднаних Націй або в іншому характері, для всеобіймаючої розв'язки глибокої кризи стосовно Афганістану під умовою, що вона не суперечитиме цій резолюції."

В інших точках резолюція потвердила попередню ухвалу ісламської конференції проти совєтської інвазії на Афганістан і вимогу негайного відкликання совєтських окупаційних військ та забезпечення афганському народові права й можливости рішати про свою суспільно-економічну систему та форму державного правління.

Одначе згадана сьома точка резолюції злагіднює вимогу відтягнення совєтських військ з Пакістану, пропонуючи „відповідні консультації як і скликання міжнародної конференції".

Предсідник конференції, пакістанський делегат Ага Шагі, в заключному слові підкреслив: „Ми поробили заходи, які поведуть до злагіднення напруженої ситуації, що існує в тому великому геостратегічному обширі світа". А принц Савд, делегат Савдійської Арабії, додав: „Це є важлива проба наміру Совєтського Союзу, чи він хоче вийти з Афганістану... Ісламський світ виявив своє бажання кооперувати".

В ухвалах конференції не обійшлося без антиамериканських виступів, хоча конференція відкинула пропозицію нечисленних крайніх елементів бойкотувати ЗСА. Справу зміни правного статуту Єрусалиму, що її запропонува[illegible] одна із фракцій ізраїльського парляменту, рішено передати на спеціяльно скликане засідання Ради Безпеки ОН. Конференція підтвердила заперечення єгипетсько-ізраїльського мирового договору.

У Південній Кореї військо опанувало Кванґджу

Сеул, Південна Корея. — Пресові агенства і кореспонденти повідомили, що у вівторок вранці, 27-го травня ц.р., південнокорейські військові частини повністю опанували місто Кванґджу, яке перед тим кілька днів перебувало в руках демонструючих студентів.

Вояки зустрічали спорадичний спротив окремих озброєних груп, але місто було так суцільно обставлене військом і танковими частинами, що на спротив широкого маштабу не залишалось місця, — кажуть кореспонденти, які мали змогу побувати у самому місті. Згідно з цими ж повідомленнями керівники демонстрацій, а пізніше збройного спротиву, втекли з міста, залишаючи „оборонців" без досвідченого проводу. Місто Кванґджу, як відомо, нараховує понад 800,000 населення, більшість якого підтримувало в останньому часі опозиційного лідера Кім Ді Янґа, заарештованого напередодні демонстрацій.

Щоб не дійшло до більшого кровопролиття, вже приблизно від десятьох днів велися переговори між страйкуючими студентами і військовою командою, відповідальною за встановлення частинного виїмкового стану в Південній Кореї, але коли студенти ставили все нові й нові вимоги, включно з резиґнацією теперішнього керівництва і встановлення демократичної форми правління без проволки, уряд в Сеулі вдався до більш строгих заходів, які закінчились зломанням спротиву демонстрантів. Військове командування проголосило, що до часу встановлення повного порядку вступ до міста буде дозволений тільки за окремим дозволом військової командантури. У боях за місто загинуло більше, як 200 поліцистів і вояків.

Противники уряду, побачивши безвихідну ситуацію, звертались за допомогою до ЗСА і вимагали від амбасадора Вілляма Ґ. Ґлістіна, щоб він посередничив у переговорах. Вони також зверталися до Міжнародного Червоного Хреста з домаганням, щоб уряд дав допомогу багатьом сотням пораненим, залишених без медичної опіки.

Буш зрезиґнував з кандидатури, підтримуватиме Реґена

Гюстон. — Джордж Буш, один із республіканських кандидатів, який найдовше витримав змагання проти Роналда Реґена, проголосив у понеділок, 26-го травня ц. р., що він більше не змагатиметься за кандидатуру на пост ЗСА і проситиме своїх делегатів віддати їхні голоси на єдиного республіканського кандидата. Бушові, на думку спостерігачів, бракувало не тільки кандидатів для дальшого змагання, але також грошей, і це було вирішним у його рішенні.

Останні підрахунки делеґатів, переведені „Ню Йорк Таймс-ом" показують, що Реґен має 1,004 на 988 потрібних для номінації на Республіканській Конвенції, яка відбудеться у Детройті. Буш мав тільки 266 делеґатів, а 196 були неопреділеними.

Керівництво Республіканської партії прийняло заяву Буша з великою полегшою, бо в цій заяві багато говорилося про потребу єдности і спільних зусиль напередодні виборів.

Вулкан Сейнт Геленс вибухнув вдруге

Портланд, Оре. — Відомий вже зі своїх „недільних" вибухів вулкан „Мавнт Сейнт Геленс" вибухнув в неділю, 25-го травня, викинувши велику кількість пороху-попелу, що цього разу скерувався в іншому напрямі, не у східньому, як вулканічний порох після першого вибуху в неділю, 18-го травня. Цей раз вулканічний порох загрожує західньому Ореґонові, Північній Каліфорнії і південно-західньому Вашінґтонові.

У понеділок, 26-го травня, вулкан був спокійніший, але науковці-геологи твердять, що дія вулкану може продовжуватися місяці, а то й роки.

Перші шкоди вибуху вулкану обраховуються на 32 людські жертви і 1,5 більйона матеріяльних втрат.

ДРУЖИНА ПОЛІТВ'ЯЗНЯ БЛАГОСЛОВЛЯЄ ІНШИХ ДРУЖИН ПОЛІТВ'ЯЗНІВ

Ню Йорк, Н.Й. — Пресова служба ЗП УГВР подає текст Листа Ірини Зісельс, дружини Йосифа Зісельса, політв'язня, який на волі співпрацював з Українською Гельсінкською групою і рік тому засуджений на три роки таборів за „ширення наклепів" на органи влади в СССР. Лист, що його подаємо повністю, тепер поширюється в самвидаві.

„ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДРУЖИНАМ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ

Лише рік несу я важкий тягар дружини політв'язня. Ще не випито гіркої (чаші) до краю, ще тільки вінця мені видно, а денце — де воно?! Лише рік позаду й тільки два попереду. А є ж у нас терміни 5, 7, 15, а потім часто заслання. Я схиляюся перед усіма своїми сестрами, дружинами політв'язнів. Це ви довгі роки своїми листами, пакунками, своєю вірою й вірністю, теплом і турботою підтримуєте чоловіків — кращих людей країни, обплутаної колючим дротом. Щодня, з року в рік, ви, мої сестри, ховаєте від дітей сльози. Ви зазнаєте кривди на праці, де раді бездушно заклювати безправну й безборонну. Ви все терпите, аби мати бодай якийсь заробіток, аби відпустили на кілька днів, коли — о, щастя! — дадуть, нарешті, побачення. Ви стаєте адвокатами й публіцистами, складаючи заяви та скарги, протести й звернення. Ви повинні вміти знаходити втіху в кожному дневі, в кожному рядкові листа, в усмішці дитини, щоб не зачерствіти, не озлитися. Інакше зламаєшся на радість бездумній каральній машині, що тільки для цього й існує.

Низький уклін вам, сестри. Мир вам і благословення!

Ірина Зісельс"

Українки взяли участь у сесії Комітету Міжнародного Року Дитини

Ню Йорк, Н.Й. — В днях 15-го і 16-го травня відбулася в Об'єднаних Націях пленарна сесія Комітету Міжнародного Року Дитини для офіційного його закінчення. Клич цієї сесії: „Що для дитини завтра?"

По вислуханні звітів голови Міжнародного Року Дитини Дж. Мермана, екзекутивного директора ЮНІСЕФ Дж. Ґрента, директора Секретаріяту Року Дитини в ЗСА Дж. Ґріна та голів поодиноких працівних груп, рішено продовжувати працю для здійснення проєктів у рамцях програми „Неурядових організацій" (НҐО), які будуть допомагати ЮНІСЕФ. У тому засіданні взяли участь заступниця голови Світової комісії Року Української Дитини Христя Навроцька та членка організаційної комісії Оксана Щурова.

Виготовлено та запропоновано сесії звернення у справі прав дитини, яке підписали численні представники Неурядових організацій.

Від Світового Руху Матерів взяла участь у сесії його постійна представниця Олена Процюк, яка також предложила звернення, яким дуже зацікавилися присутні.

Світова комісія Року Української Дитини буде також продовжувати працю над розпочатими проєктами оборони прав української дитини та акцію допомоги, зокрема у напрямі покращення відносин серед дітей українських поселенців у Бразилії.

Створено Канадську Раду Етнічних Організацій

Вінніпеґ (КУК). — У неділю, 27-го квітня ц.р. в Торонто закінчено триденну всеканадську конференцію представників 22-ох етнічних організацій Канади, на якій накреслено статут і обрано першу управу Канадської Ради Етнічних Організацій з осідком у Торонто, яка сповнятиме обов'язки речника інтересів головних етнічних груп Канади.

Українську громаду репрезентувала делегація Централі КУК у складі: д-р С. Радчук, президент Централі КУК, д-р П. Глібович голова Провінційної Ради КУК Онтаріо, д-р О. Рудзік голова Торонтонського Відділу КУК, О. Новаківський представник Об'єднання Українських Професіоналістів і Підприємців.

Як гості від урядів у цій конференції взяли участь в асисті урядовців їх департаментів: Дж. Флемінґ федеральний міністер багатокультурности, Р. МекМуртрі головний прокуратор Онтаріо в заступстві прем'єра В. Дейвіса, та новоіменований голова Консультативної Ради Багатокультурности в Оттаві алв. Л. Дікур з Едмонтону.

До першої управи цієї Канадської Ради Етнічних Організацій обрано 15 осіб під проводом д-ра Л. Леоне, представника італійців як президента, двох заступників, Н. Парекґ, представника індійців і д-ра С. Радчука, представника українців, Дж. Імаї, представника японців як секретаря і Т. Кронберґса, представника балтійців як скарбника. Д-р Радчук входив до складу Організаційного комітету, який від минулого року займався оформленням цієї Канадської Ради Етнічних Організацій.

У ЗВ'ЯЗКУ З ІНШИМИ ПОДІЯМИ, які в останньому часі зацікавили політиків і американський нарід, дещо притупилася справа оборони і розголосу американських закладників в Ірані, перебування яких, як відомо, вже переступило 200 днів. Політичні спостерігачі і кореспонденти думають, що проблема кубинських втікачів, міжрасові заворушення, важлива конференція міністрів закордонних справ Европейського Економічного Ринку та інші справи абсорбували всю увагу політиків і пересічних американців. Крім того, зменшення числа кореспондентів в Ірані і розкинення закладників по різних містах також спричинилися до зменшення зацікавлення цією справою.

ДЕЯКІ ЗАКОНОДАВЦІ ЗСА ДОМАГАЮТЬСЯ від Конґресу влючення військовиків у поборюванні наркоманії і перевозу наркотиків до цієї країни. Два члени Палати Репрезентантів — Гаррісон Смітт, республіканець з Ню Мексіко, і Лестер Л. Вулф, демократ з Нассав, заявили на пресовій конференції, що Конґрес повинен змінити закон, який забороняє вживати військовиків до поборювання наркоманії. В іншому випадку, — твердять обидва внескодавці, — президент Картер не дасть собі ради із війною проти наркотиків, якщо не матиме ширших уповноважень.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exept Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

„Щоб не зачерствіти..."

Відкритий лист дружини політв'язня Йосифа Зісельса Ірини, пересланий до „Свободи" Закордонним Представництвом УГВР і надрукований на першій сторінці цього видання „Свободи", до всіх інших дружин політв'язнів у Совєтському Союзі говорить сам за себе. Це і великий біль згорьованого серця і документ великої людської вартости, а разом і політичний документ. Вона бо — Ірина Зісельс — на другому році своїх страждань за заарештованого свого мужа в'язня „канібальського" КҐБ, повнотою зрозуміла страждання тих дружин політв'язнів — а з них найбільше українок — які не рік, не два, а десятки років ідуть на Голготу за своїми чоловіками, сповнені страждання й мук, що їх знала хіба Свята Мати Розп'ятого.

Посилаючи благословення їм усім і молячи Бога про мир для їхніх скорбних сердець, Ірина Зісельс висловлює і нас усіх сподівання, що мир і справедливість колись таки мусять запанувати в тій страшній країні, що їй на ім'я Совєтський Союз.

Порівнюючи свої, щойно однорічні великі страждання з довголітніми муками багатьох дружин політв'язнів, Ірина Зісельс висловлює їм неймовірний подив за те, що вони у тому хресному ході не озлились, не зачерствіли, не заламалися. Бо щойно тоді зловтішався б бездумний кагебіст, безобличний ґвинтик каральної машини.

І справді: українська дружина і мати, — а є ж і така: хоча б згадати матір засуджених Січків, батька і сина, Стефанію Січко, — знаходить, як пише Ірина Зісельс, втіху в кожному дні Господньому, в кожному рядкові листа від дорогих людей, в усмішці дитини і у вірі й надії, бо без тих трьох — без віри, надії й любови, не могла б вона, українська мати й дружина, витримати ті страшні іспити в житті, що їй посилає доля.

Дружина і мати ув'язненого знає також, що їй не можна заломитися ще й тому, що він — її син або її чоловік, чи обидва — дуже потребують її. Бо це її листи, пакунки, відданість, тепло й турбота, й радість і щастя коротенької зустрічі з в'язнем, найдорожчою в світі людиною, підтримують і його на дусі, щоб зневіра й чорний розпач не огорнули його. Вона — ця дружина політв'язня, справді гідна і нашого і Ірини Зісельс поклону, але від нас очікується щось більше: не нарікати, що про дисидентів вже чули й чули, не закривати своїх вух на їхні благання, а відкрити і вуха й серця ширше й глибше, і допомогти їм, бо можемо допомогти.

Ми повинні постійно відкривати очі вільного світу на тверду правду — що Совєтський Союз, цей архипорушник Гельсінкських і перед-гельсінкських угод, сам з доброго дива не стане гуманнішим, але до того його можна примусити презрізними заходами й санкціями.

Малий наш голос? Небагато нас? Але й краплина води довбає скелю, якщо падає невпинно, б'ючи в ту саму ціль.

Діялог із глухим

У своїй першій подорожі за кордон, на 25-річний ювілей відновленої після Другої світової війни державности Австрії, новий державний секретар Едмунд Москі перевів несподівано тригодинну розмову з присутнім у Відні совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком. Кілька днів пізніше президент Франції Валері Жіскар Д'Естен мав у Варшаві, за попереднім засекреченим домовленням, зустріч із совєтським „президентом" Леонідом Брежнєвим. У тих обох випадках сам факт отих зустрічей був новою перемогою совєтської дипломатії, бо вони дали першорядне пальне совєтській пропаганді, ось, бачите, це тільки американські „палячі війни" й вороги детанту атакують Совєтський Союз, а насправді найвищі авторитетні репрезентанти буржуазного Заходу стрічаються і переговорюють з найвищими достойниками СССР, як за найкращих днів детанту...

По суті — за твердженням однаково речників Білого Дому і Державного Департаменту та найповажнішої паризької преси (наприклад, щоденника „Лє Монд"), ані Америка, ані Франція не мали з тих довгих розмов найменшої користи. Бо про віщо кожний із них міг говорити з Ґромиком чи його шефом Брежнєвим? На першому пляні стоїть совєтська інвазія до Афганістану і загроза для всього обширу Перської затоки. Совєтський „компромісовий" проєкт такий, що СССР відкличе з Афганістану свої війська, але аж тоді, коли Афганістан і його обабічні сусіди, Іран і Пакістан підпишуть „договір про невтральність, безпеку і невтручання у внутрішні справи" і такий договір загарантує Америка. Іншими словами, СССР робить „концесію" Америці і цілому Заходу, коли той Захід загарантує, що в Афганістані буде збережений по віки-вічні комуністичний режим, який у відношенні супроти Москви буде так само „невтральний", як є „невтральною" Куба Фіделя Кастра.

Давній принцип совєтської закордонної політики: „що моє, це моє, а що твоє, то про це можемо говорити", той цинічний імперіялістичний принцип зберігається надалі. Надії на можливість спонукати Москву відкликати свою близько 100,000-ну армію з Афганістану під натиском грізних слів, такі надії були і є найбільш наївними. Нема іншого аргументу, що його признає Кремль, як тільки аргумент сили. І поки ЗСА і всі їхні союзники не будуть здатними й охочими задемонструвати ту силу, як чинник реальний, так довго всі отакі зустрічі і розмови з совєтськими репрезентантами будуть тільки „водою на млин" совєтської пропаганди. Всякий „діялог" Заходу із СССР під сучасну хвилину — це діялог з глухим: одна сторона говорить, друга її навіть не чує. Тому у висліді такі зустрічі і розмови тільки обнижують повагу отих західних державних мужів і дипломатів, які подобають на викрикування на широкій і далекій пустині, де ніхто їх крику не чує...

СЕНАТОР ЕДВАРД КЕННЕДІ, КАНДИДАТ НА президента з Демократичної партії, веде інтенсивну кампанію в Лос Анджелесі напередодні правиборів у цьому стейті. Кореспонденти інформують, що Кенеді старатиметься про підтримку негритянського населення, бо вже у першому своєму виступі, він цитуючи забитого д-ра Мартіна Кінга заявив чорним виборцям: „Тепер наступила пора" дати знати Картерові „що ви думаєте про його політику".

Панас Феденко

ЧИ ВІЙНИ ПОЧИНАЮТЬСЯ АВТОМАТИЧНО?

Напад совєтської армії на Афганістан загострив напруження між великодержавами. Над світом нависла небезпека такого якого ще не було в історії воєнного зудару людства. Журналісти, письменники, уряди різних держав згадують події, що привели до Першої світової війни і до війни Другої.

Немає різнобіжности в погляді на винуватців за Другу світову війну: пакт Молотова-Ріббентропа з 23-го серпня 1939 року розв'язав руки німецькому фюрерові для агресії на Польщу 1-го вересня того року. Проти цього виступали Англія й Франція і воєнна хуртовина поширилась на інші країни.

Ще й досі є в Німеччині історики, які відкидають відповідальність уряду кайзера Вільгельма за Першу світову війну. І в пресі доводиться читати, мовляв, Перша світова війна 1914 року прийшла якось несподівано, неначе її „ніхто, не хотів". Цей погляд був „модний" також у совєтських історіографів, які писали, що за вибух Першої світової війни винна „капіталістична система", і що війни будуть неможливі, коли капіталізм буде знищений.

Історія держав і народів показує іншу картину. Наприклад, македонці та їхні союзники — греки, підготували свої збройні сили для походу на Персію 333 року перед Христом. Своїми перемогами прославився Олександер Македонський. Римляни систематично готувалися до війни проти Картагіни в Північній Африці і трьома нападами довели свою суперницю до руїни 146 року перед християнською ерою.

Велику Північну війну проти Швеції почав московський цар Петро 1700 року в союзі з Данією і Саксонією. Та й Наполеон І повів своє військо на Москву 1812 року, заздалегідь змобілізувавши свої сили і своїх німецьких союзників.

Перед Першою світовою війною Німеччина мала армію, найкраще підготовану для війни. Німецькі генерали й уряд не хотіли допустити до нового озброєння Франції та Росії, що були зв'язані союзом. Тому в Німеччині була популярна ідея „превентивної війни". Шукали тільки зачіпки, нагоди, щоб ударити на мало підготованих сусідів.

У червні 1914 року молодий серб принц учинив замах на наслідника австрійського трону Франца Фердинарда. За це вбивство уряд Австро-Угорщини винуватив владу Сербії. Із Відня послано до Београду ультимат. Коли б сербський уряд цей ультимат прийняв, то Сербія стала б залежною від Австро-Угорщини.

Як до австро-сербського спору поставився уряд кайзера Вільгельма ІІ? Про це дають певні відомості дипломати баварського уряду з того часу.

Баварське королівство аж до 1918 року мало свою дипломатичну службу в різних країнах і в Берліні. Баварський дипломат в Берліні Шен доносив голові свого уряду в Мюнхені про свою розмову з заступником державного секретаря Ціммерманом у Берліні 18-го лютого 1914 року. Ціммерман сказав, що сербський уряд напевно відкине ультимат з Відня, і що через те буде війна. Він додав, що уряд Німеччини повідомив уряд Австро-Угорщини про свою піддержку, навіть якщо б довелося почати війну з Росією.

Баварський дипломат Шен зрозумів слова Ціммермана так, що в Берліні були здивовані нерішучістю австрійського уряду супроти Сербії: мовляв, у Відні сподівалися, що німецький уряд буде закликати Відень до здержливости, щоб не викликати війни.

Але в Берліні поспішали розпалити огонь на ввесь світ. Коли в Росії почато мобілізацію війська, то кайзер Вільгельм послав ультимати цареві Миколі і французькому урядові 31-го липня 1914 року, хоча знав, що уряди Франції і Росії німецьких вимог не приймуть.

Дня 1-го серпня 1914 року Шен телефонував із Берліну до Мюнхену, що пруський генеральний штаб певний перемоги над Францією протягом чотирьох тижнів. Команда німецької армії мала плян ударити на Францію через Бельгію, хоча порушення невтральности цієї країни дало б причину для Англії виступили на оборону Бельгії.

У тих подіях, що привели до Першої світової війни, активно виступали політичні й військові чинники в Берліні. Уряд Австро-Угорщини на чолі з цісарем Францом Йосифом не мав такого рішучого наставлення до війни. Коли кайзер Вільгельм ІІ оголосив війну Росії 1-го серпня, а Франції 3-го серпня 1914 року, то уряд Австро - Угорщини вступив у війну з Росією аж 6-го серпня. Із цього видно, що у одних була більша охота до війни, у других — менша. Найменше була підготована до війни Великобританія, бо не мала загальної військової повинности і мусіла в 1914 році все „імпровізувати".

І в сучасних подіях „атомової доби" невидно небезпеки воєнного „автоматизму". Коли б настала нова світова катастрофа, то почин до неї вийшов би із столиці „світової революції". Про це писав до Вашінґтону з Москви американський посол Джордж Кеннан 1947 року. Він попереджав свій уряд перед небезпекою, що грозила людству, якщо б совєтський уряд дістав у свої руки атомову зброю. Кеннан знав агресивну ідеологію володарів Кремля і їхню байдужість до людського життя і моралі. Цю безоглядність наслідників Леніна побачив і конструктор водневої бомби Андрей Сахаров.

Диктаторам і абсолютним монархам трудно боротися проти спокуси використати свою мілітарну перевагу і негайно поставити противників „на коліна". В цій ситуації зла воля рішає. „Історичної неминучости" тут немає.

Лев Яцкевич

ЯПОНСЬКЕ ЧУДО Й МИ

Живемо в часах далекосяглих змін, енергетичної кризи та захитання економічної рівноваги, які струснули основами майже всіх держав світу. Їх виявом є захитання росту технології, інфляція, втеча до вартости золота й срібла, безробіття та девальвація валюти. ЗСА вийшли з Другої світової війни не тільки переможцем, але найпотужнішою та найбагатшою імперією світу. Її територія не була збомблена, її промисел не був знищений, а її економія надщерблена.

Не зважаючи на це, по неціилих 25 роках, вона не була всилі видержати державництва Японії, що, дослівно, засипає її своїми промисловими продуктами: автомобілями, фотографічними апаратами, радіями та телевізорами. Японія, поряд із Західньою Німеччиною, не тільки потрапила відбудувати свій промисел та заплатити всі воєнні зобов'язання, але зуміла також піднести якість та видайність свого промислового виробництва. Коли сьогодні в ЗСА, банкрутує одна за одною залізнична компанія й щораз частіше читаємо в пресі про залізничні катастрофи, через незадовільне удержання рейок та перестарілий залізничний інвентар, в тому самому часі Японія зуміла змодернізувати свою залізницю, перебудувати докорінно всі рейки, виелімінувавши круті закрути, мости та стрімкі підноси вгору. У висліді, вздовж японського побережжя, між містами Осака й Токіо, славна японська залізниця „Токаїдо", популярно звана „голубим експресом", перевозить денно кількасот тисяч японців до праці із праці, з швидкістю поверх 200 км на годину.

Про небувалий розмах Японії свідчить, не тільки бурхливий розвиток її промислу, але також її будівництва. В її столиці Токіо що з метрополітальними округами нараховує сьогодні поверх 30 мільйонів мешканців, будують один хмаросяг за одним. У його центрі стоїть справжній урбаністичний архитвір, Шінюку, побудований над самою залізничною станцією. На висоті його першого та третього поверху проходять автомобільні автостради. В його підземеллі приміщена залізниця, а під нею розташовані крамниці та торговельні підприємства. Всі частини тієї архітектурної перлини пов'язані рухомими сходами. Світові економісти не можуть вийти з дива, що лягло в причину цього неймовірного розвитку Японії, що ще сто років тому була відсталою від Західнього світу державою. Але не тільки економісти, майже кожен із нас завдає собі питання звідкіля черпає цю небуденну енерґію та наснагу японське населення, стиснуте на вбогих, кам'янистих островах, без великої постійної площі та відсутности природних, мінеральних багатств? На думку д-ра Заммера, світової слави дослідника економії, це японське чудо стало дійсністю завдяки духовому підйомові збірного, національного інстинкту японців. Сто років тому японці започаткували індустріялізацію своєї країни, дослівно, з нічого. Перед початком Другої світової війни, вони не тільки дігнали Европу, але виявили вдвічі більший ріст свого промислу. По знищенні їх промислу у Другій світовій війні, Японія, наче той легендарний птах фенікс, відроджується та повільним кроком посувається за індустріяльними потугами світу, не тільки їх доганяє, але й переганяє!

На думку д-ра Заммера, поштовхом для індустріяльного відродження Японії стало скинення американськими літаками атомних бомб на міста: Ґірошіму та Нагасакі, в квітні 1945 року. Вони спричинили одну з найжахливіших катастроф в історії світових воєн. Її пожнив'я імпозантне: 75,000 убитих, 72,000 ранених та поражених радіоактивними променями, не враховуючи 20,000 знищених мешкальних домів. Сьогодні, з перспективи часу, ми дивимося іншими очима на саму катастрофу та мотиви її заіснування. Згідно з доступними сьогодні джерелами, американці вжили в Японії атомну зброю, не з оглядів стратегічних (бо Японія була духово готова до капітуляції ще перед скиненням бомб), а з огляду політичних.

Конкретно ЗСА хотіли застрашити атомним потенціялом збройного арсеналу свого противника в майбутній, холодній війні.

Але часом застрашення стає обосічним мечем. І катастрофа в Нагасакі та Ґірошімі спричинила, не тільки капітуляцію японців, але також відродження їх економічно-промислового потенціялу. Читаючи міркування д-ра Заммера, мимохіть насувається порівняння з українським народом, який перед, в часі та по Другій війні перебув одну з найжахливіших катастроф ґеноциду, в якій згинуло, не 75,000, але, щонайменше, 7,5 мільйона людей. Але це не зуміло нас, ані об'єднати, ані збудити всенаціонального інстинкту для створення українського „чуда", хоч би тут, на еміґрації.

ВАГОМИЙ НАСЛІДКАМИ КВІТЕНЬ У ПОЛЬЩІ

Краків. — З приватного листа: „Після того, як у нас на ринку спалився Валєнти Бадиляк 21-го березня, хвилювання серед мешканців Кракова постійно зростає... До поліційної служби анґажують членів партії, особливо молодих, бо поліції, чи міліції, хоч вона десять разів більша тепер як була до війни, не вистачає. На початку квітня почалися арешти. З початку ми не знали, про що йде мова, але скоро стало ясно, що арештують у зв'язку з підготовою відзначень сорокової річниці катинського мордy... Арештували багато людей, але відомі тільки невелике число імен: поет Адам Мацедонські, Станіслав Пальчевські, Анджєй Фішер, Влодзімєж Випасек... Арештували також жінок, з яких відоме тільки прізвище Целіни Щепанської... Незадовго після того почали появлятися листівки, написи на стінах, які негайно мусіли замазувати, або чистити сторожі кам'яниць... 13-го квітня в Маріяцькому костелі відбулася поминальна Богослужба за офіцерів і цивілів помордованих у Катині, а після неї похід на місце, де спалився Бадиляк... Було багато поліції і шпіцлів, яких привезено з різних інших міст...

Але поліція мала наказ не встрявати, а тільки придивлятися... Кажуть, що день перед тим на поліційній відправі в поліційній команді міста представники поліційних комісаріятів заявили, що не виступлять чинно проти населення, бо це скінчиться великим пролиттям крови..." Стільки з листа.

З інших інформацій, потверджених польською пресою, відомо, що майже в усіх більших містах відбулися Богослуження і обходи в пошану помордованих. У Варшаві малощо не дійшло до зудару з численною поліцією після складення вінків на військовому цвинтирі на Повонзках на символічній могилі катинських жертв та відповідної проповіді ксьондза Броніслава Срокі, колишнього політв'язня. Після тієї проповіді учасники маніфестації оточили о. Сороку і відпровадили до авта, яке чекало заховане поблизу. З огляду на велику масу людей поліція не наважилася інтервеніювати.

Превентивні масові арешти тільки долляли оливи і до так уже невеликого вогню. Наслідком арештів було значно більше учасників на поминальних відправах, цвинтарях і походах. Загальний настрій, мабуть, найкраще віддає звернення „Конфедерації Самостійної Польщі", недавно заснованої самостійницької, нелегальної, але масової організації: „...В 1980 році, в сорокліття совєтського злочину в Катині цілий польський нарід хилить голови в пошані по-звірськи помордованим... Не менше як мільйон поляків, воєннополонених, політичних в'язнів, а переважно звичайних людей депортованих в глибину совєтської імперії — вимордувало НКВД і інші органи совєтського терору в часі минулої війни і в повоєнних роках... Поклін жертвам є нероздільно пов'язаний зі засудом злочинців. Поклін тисячам жертв Катиня, мільйоновій гекатомбі поляків в СССР, засуджує злочинців, які діяли на наказ, в імені і на відповідальність СССР...".

Ми, очевидно, не знаємо всіх польських документів у катинській справі, виданих останнім часом у Польщі і тому не можемо сказати, чи вище в уривках зацитований текст є найсильніший. Але напевно він до таких належить. І він, як і всі інші звернення видані і поширювані в Польщі в сорокову річницю катинського мордy та релігійні й патріотичні обходи з приводу тієї річниці відіб'ються голосним відгомоном на дальшому розвитку подій у Польщі. Їхні наслідки будуть багаті і вагомі без огляду на те, чи московська влада і її польські послушники зареагують на них вже тепер, а чи у зв'язку зі загальним положенням волітимуть покищо відмовчати й чекати кращого часу для нанесення проти удару.

СЕНАТОР ГЕНРІ ДЖЕКСОН, ДЕМОКРАТ із стейту Вашінґтон, атакуючи президента Картера за деякі аспекти його політики і керівництва, заявив, що республіканський кандидат на президента Роналд Реґен може виграти в листопаді тому що робітництво, яке раніше в принципі підтримувало демократичного кандидата почало думати, що Демократична партія „повернулася до економічної політики Герберта Гувера". Тисячі робітників міняють свою думку і кажуть, що демократи зійшли з ранішого шляху накресленого президентами Рузвелтом і Труманом.

КОЛИШНІЙ ПРИЗИДЕНТ РИЧАРД М. НІКСОН заявив через своїх адвокатів, що він не протестуватиме проти пляну, який передбачує відкриття спеціяльної бібліотеки Крайовим архівом у якій кожних хто зголоситься може переслухати всі магнітофонні стрічки з процесу Вотерґейту, у висліді, якого Ніксон мусів зрезиґнувати з посту президента. Бібліотека працюватиме на базі першенства, хто перший зголоситься, перший буде допущений до переслухання стрічки. Покищо не відомо чи також інші замішані у вотерґейські справи особи не опонуватимуть до публічного слухання цього процесу.

Микола Панченко

30-ЛІТТЯ ПЛАСТОВОЇ СТАНИЦІ В ПАССЕЙКУ

(1)

Під цю пору українська громада поза Україною відзначає 30-ліття від великого післявоєнного розселення другої української політичної еміґрації в 1949-50 роках. Пласт, будучи невід'ємною частиною тієї великої української громади, теж відзначає 30-ліття свого розпорошення у тім самім часі на всі частини світу, після чого, знайшовши себе на нових поселеннях, перегрупувався і зразу ж узявся виконувати свої обов'язки супроти українського суспільства, що їх він намітив ще перед розпорошенням на своїм Першім Пластовім Конгресі в 1948-му році. Для Пласту це є ювілей проробленої 30-літньої праці. В кожнім закутку, де тільки зустрілися кількох пластунів починалося плянування і обмірковування як діяти у нових обставинах, у нових незвичних умовинах. Так сталося і в околиці Пассейк-Петерсон. Уже в 1949-му році почала проявлятися ініціятива перших пластунів-переселенців, а в 1950-му році зформувалася пластова група з метою закласти пластовий осередок праці — пластову станицю. Нині той початок становить 30-літній ювілей виховної праці тієї однієї пластової клітини Пласту, що дала початок новому життю з метою виховувати українську молодь для української спільноти. Цей ювілей є немов би підсумком одного з етапів у пластовій праці виховання української молоді, до якої Пласт підходив зі своїх старих випробуваних позицій — позицій безкомпромісового українства, універсальних скавтових чеснот, та принципів самовиховання у системі роїв новацтва та гуртків юнацтва.

Етичні принципи Пласту

У цім періоді 30-ти літ Пласт пережив ніким непередбачену катастрофу морального заламання у суспільствах нового поселення, період великої всеруйнуючої бурі перед якою майже неможливо було встояти. Падали споконвічні установи, принципи, святощі. Падали церковні засади, моральні основи суспільства, а перебирав хаос, цинізм, насильство і насмішка над людською гідністю, самознищення і безглуздя. Оскаженілі одиниці вели за собою натовпи оскаженілої молоді по вулицях великих і малих міст, по університетських майданах до прірви безнадії і одчаю, морального і фізичного самознищення. Гинули діти, гинули батьки і здавалося, що згине все.

Сьогодні ж ми підсумовуємо наш змаг за самозбереження серед тих найбільш несприятливих умовин.

Пласт, як організація, не є самоціллю. Він існує лише для виховання молоді в українському дусі для української справи. Організація Пласт є частиною української етнічної спільноти поза Україною з однією лише метою спричинитися до виховання української молоді в дусі національної приналежности до українського народу, як добрих, здорових і тілом і духом громадян української спільноти і спільноти, в якій знаходиться українська громада. На цих засадах, протягом останніх 30 років працювала пластова станиця у Пассейку у системі Пласту і нині вона підсумовує свої досяги і свої втрати, та аналізує свій стан на майбутнє.

Ювілейна виставка Станиці в Пассейку

Ювілейне свято 30-ліття пассейської Станиці офіційно розпочалося по полудні 26-го квітня ц. р. відкриттям ювілейної виставки з показом праці новацьких роїв та юнацьких гуртків, що якраз під цю пору переводиться на їхніх зайняттях, хоча головної праці виховання молоді на виставці представити не можна. Виставлені речі, так як майстрування, книговедення і тому подібне лише вказують, що праця ведеться. Головної праці самовиховання, що здійснюється кожної суботи на сходинах, прогулянках, таборах, не можна представити на виставці речами зробленими на тих зайняттях чи світлинами з зайнять. Ту працю треба спостерігати серед новацтва, юнацтва і тих, що вже перейшли ті ряди і самі вже стали в ряди виховників станиці. Через виховний процес пассейської Пластової Станиці, протягом її тридцятиліття, перейшло понад 1,000 осіб молоді. Випадково збережені світлини дещо вказують на історію станичної праці. Особливе враження робила надзвичайно велика кількість виставлених трофеїв, що становило лише їхню частину, що їх пластова молодь станиці здобувала протягом цих тридцяти років. Трофеї представляють велику і успішну участь молоді в різних спортових змаганнях на міжорганізаційних олімпіядах. Поміж спортовими трофеями є також велика кількість трофей, здобутих юначками і юнаками на змагах у знанні про Україну на Орликіядах, тобто: на змагах ума. Дещо було теж з мистецького зацікавлення пластової молоді під цю пору. Були також зразки ручних робіт та збірка пластових видань і відзнак, але не було представлено вишивання і писанок, чим пассейська станиця теж кожного року писується. Всього ж, хоч і у велику кімнату неможливо вмістити. Виставка була символічною і робила враження живучости і дії станиці.

Ювілейна зустріч

Після відкриття виставки, там же в Українській Централі Пассейку при 240 Гоп Авеню, о 6:30 год. вечора на великій залі розпочалася ювілейна зустріч Пластової Станиці з місцевою громадою, що численно прибула на це свято, щоб своєю присутністю висловити Пластовій Станиці признання за 30-літню працю для української громади. Серед гостей з-поза пассейської громади прибули на це свято Начальний Пластун Юрій Старосольський, Крайовий Комендант Юнаків Крайової Пластової Старшини пл. сен. Юрій Тарасюк і гості зі сусідньої Пластової Станиці в Нюарку. Велике задоволення з успішної зустрічі промінювало з кожного обличчя. Це була товариська — родинна зустріч. Пл. сен. Маркіян Титла, голова Станичної Ради, вітав гостей, представивши тих основоположників, станичних і голів гуртка Пластприяту, що були на залі, коротко нав'язуючи їхні заслуги до історія Станиці. Громада з ентузіязмом вітала кожного зокрема, але особливо і спонтанно вшанувала оваціями і вставанням пл. сен. Володимира Бакальця, кількакратно станичного, постійного виховника та особливого приятеля молоді, що завжди служив станиці і громаді в силу потреби майже на всіх постах станиці і громади.

(Продовження буде)

30-річчя СФУЖО в Балтіморі

Рік 1949 — це лише чотири роки, як втихли гармати Другої світової війни. Втомлені таборами і маривом примусової репатріяції, переселенці залишали Европу й їхали в різні сторони світу починати нове життя. Між ними — десятки тисяч українських жінок, що залишали рідну землю, щоб у вільному світі зберегти свою національність, віру і мову від комуністичної заглади. Вони були свідомі, що зберегти ці святощі можна лише в гурті. По всіх континентах і державах свого поселення вони творили клітини і центри українських жіночих організацій, а серце їх завжди було звернене в сторону батьківщини. В своїй наполегливій праці вони дійшли до висновку, що для більш ефективної спільної дії слід об'єднати всі українські жіночі організації у вільному світі в одно координаційне тіло. Так в 1949 році дійшло до створення Світової Федерації Українських Жіночих Організацій.

У суботу 10-го травня 59-ий і 115-ий Відділи Союзу Українок у Балтіморі відзначили 30-річчя тієї події урочистим бенкетом. Містоголова СФУЖО д-р Наталія Пазуняк накреслила історію організації. Слідкуючи за промовою д-р Пазуняк, неначе на фільмовій стрічці проходили перед нашими очима виступи членок СФУЖО, які інформували міжнародні жіночі організації і цілий світ про кривди, що їх зазнав український народ під комуністичним режимом і про його змагання до свободи. Етапи цієї праці — конференція на Цейльоні, Брюсселі, Мехіко, а тепер на черзі Копенгаген. У нашій пам'яті виринають дорогі нам імена голів СФУЖО — Олени Кисілевської, Олени Залізняк, Олени Лотоцької і тепер діючої голови Лідії Бурачинської. На святі була присутня містоголова СФУЖО — голова Об'єднання Українських Православних Сестрицтв в Америці Валентина Кузьмич. Свято звеличали своєю присутністю всім нам дорогі Поет і його Дружина Святослав Караванський і д-р Ніна. Молоді членки 115 Відділу читали твори поета. На прохання присутніх поет Святослав Караванський прочитав свій вірш. Д-р Ніна Строката - Караванська в своїй промові клала натиск на важливість виховного процесу, з якого вилонюється новий елітарний тип людини-патріота, свідомого своїх завдань і цілей; людини, що в півдорозі до мети не затримується, а проходить свій шлях до кінця часто через тортури ув'язнення і заслання. Між промовцями і публікою нав'язалась невидима нитка повного духового контакту.

Раїса Зелинська

Відбулася конференція Округжних управ СУА

Ню Йорк, Н. Й. (Х.Н.) — В днях 17-го та 18-го травня відбулася конференція голів Округжних управ, у якій взяли участь: голова СУА Іванна Рожанковська; голови усіх дев'яти Округ — Ліда Колодчин, Детройт; Наталія Даниленко, Філядельфія; Оксана Щурова, Ню Йорк; Іванна Мартинець, Північний Ню Йорк; Ліда Гладка, Ню Джерзі; Ірина Кашубинська, Огайо; Марія Семків, Чікаго; Марія Гижа, Нова Англія; Тетяна Дурбак, Південний Ню Йорк; членки Екзекутиви — О. Різник, Х. Навроцька, М. Томоруг, М. Савчак, І. Чайківська, О. Кіршак, І. Ратич, О. Гнатейко, І. Кіндрачук — організаційна референтка; О. Процюк — пресова референтка, і М. Данилюк — директорка канцелярії Централі.

Голова СУА у своєму слові подала підсумки біжучої каденції та завершення завдань перед XIX Конвенцією СУА. Голови Округ на підставі запитника звітували про різні ділянки праці в Округах, їхні успіхи та проблеми.

Наради проходили у діловій, але товариській атмосфері, на закінчення яких прийнято пропоновані ухвали конференції, які унапрямлюватимуть працю Округ та Відділів у передконвенційному році.

Другого дня відбули свої наради номінаційна і статутова комісії.

Відділи нюйоркської Округи під проводом голови О. Щурової щиро гостили учасниць нарад.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

Чоловіча відбиванкова дружина УСВТ „Ч. Січ", чемпіон кляси „АА" Інтернашенал Інвітейшенал у Прінстон — 1980 і віцечемпіон відбиванкового району „Ґарден—Емпаєр" — 1980. Стоять від ліва: П. Гунчак, Д. Емич, Н. Паславський (провідник, тренер), М. Паславський, Ю. Темницький. В другому ряді: М. Лящук, Р. Колівський, А. Голинський, П. Мельник.

УАСТ „Черник" Детройт Ен Арбор 3:1
УАСТ „Черник" Детройт — Бутерс СК 0:1
УАСТ „Черник" Детройт Бонанза СК 3:1.

В неділю 20-го квітня перша дружина копаного м'яча УАСТ „Черник" розпочала свою весняну рунду розгривок за першенство Мічиґенської Ліґи Копаного М'яча. В цій першій зустрічі „Черник" здобув перемогу вислідом 3:1.

В чергових змаганнях наша дружина зазнала поразки мінімальним вислідом 0:1.

У третіх змаганнях у зустрічі зі сильним клюбом „Бонанза", який досі не програв жадних змагань, „Черник" вийшов переможцем знову вислідом 3:1. Свого почесного ґоля суперники здобули з карного стрілу.

В зв'язку з цими трьома відбутими змаганнями хочемо доброзичливо зробити замітку, щоб провідники дружини більше дбали про своїх українських змагунів, які не є гірші від чужинців. Якщо наші змагуни будуть висиджувати на лавці резервових, то, очевидно, вони ніколи не стануть повноцінними, і тому нам прийдеться далі дбати про ласку в чужих „леґіонерів".

Успіх відбиванкової дружини

В суботу 15-го березня чоловіча відбиванкова дружина УАСТ „Черник" взяла участь у турнірі „А" кляси у Флінті, в якому здобула першенство і Чашу. Склад дружини „Черника": І. Петращук, В. Чубатий (менаджер), І. Лаврин, П. Дигдало, О. Івасюк, Л. Маринюк, М. Маділинський.

В. Г.

УСВТ „Ч. Січ" — Рома СК — 3:1
УСВТ „Ч. Січ" — Руминіянс — 4:2
УСВТ „Ч. Січ" — Інтер Сербія — 0:0

Продовжуються першенські гри в усіх трьох дивізіях Шейфер Ліґи Ню Джерзі. Перша дружина УСВТ „Ч. Січ", що виступає в найвищій клясі — „Мейджор Дивізії", відбула дальші три зустрічі, в яких здобула 5 точок. В зустрічі з італійським клюбом „Рома", що пройшла в неділю, 27-го квітня, на площі Фарчерс Ґров у Юніон, „Січовики" в більшості володіли м'ячем, були швидкі, завдяки чому перемогли вислідом 3:1.

Переможні ґолі для „Ч. Січі" стріляли: Денисюк, Торій і А. Бакун.

В чергових змаганнях на виїзді в м. Гавторн „Ч. Січ" ввесь час була позаду — 0:1, 0:2, і 15 хвилин перед закінченням — 1:2. В цьому короткому часі „Січовики" взялися до роботи, якою надолужили втрачене в 75-ти хвилинах. Наймолодший змагун „Ч. Січі" Андрій Бакун не тільки здобув свій перший „гет трик" — три ґолі, але причинився до переможного висліду 4:2.

В наступних змаганнях з клюбом „Інтер - Сербія", в складі якого виступає дев'ять колишніх змагунів „Ч. Січі", обидві дружини мали можливості здобути по одному ґолеві, але кінцевий вислід так і залишився „сухим" 0:0.

До закінчення цьогорічного сезону „Ч. Січі" залишилося ще чотири календарні змагання, одні — з лідером Дивізії, польськими „Соколами", та з трьома слабшими клюбами, якими є „Ошен Кавнті", „Еспана" і Петерзон Доверс.

Склад „Ч. Січі": М. Хамуляк, Ю. Бакун, В. Несторенко Р. Колес, В. Ткач, А. Охрименко А. Бакун, Г. Торій, В. Леонів, А. Сар, А. Маркис, Д. Денисюк, В. Каздоба, Г. Маїк. Провідник і тренер — Юрій Саварин.

ВІСТКИ З УКРАЇНИ

Продовжується сезон копаного м'яча в усіх ліґах совєтської імперії. У вищій Лізі, в якій виступає чотири українські клюби, після шести гор перед веде український клюб „Динамо" Київ (8 точок). В останніх змаганнях на виїзді в далекому місті Алма-Аті кияни ремісували 2:2.

В попередніх змаганнях з московським „Льокомотивом" українці перемогли вислідом 2:0.

Ремісом закінчилася зустріч двох українських клюбів „Шахтар" Донецьк — „Карпати" Львів 1:1. У складі „Карпат" вже кілька змагань не виступав „король стрільців" Степан Юрчишин, який лікує контузію. В цих змаганнях ґолі здобули для „Карпат" — Дубровний, для „Шахтаря" — Федоренко.

Ремісовим вислідом закінчилася теж зустріч „Чорноморець" Одеса з військовим клюбом СКА-Ростов на Дону 0:0.

Висліди українських клюбів у Першій Лізі

В Першій Лізі виступає 24 клюби з кількох так зв. „республік" СССР. Після 8-ми рунд показник табелі гор очолює український клюб „Таврія" Симферопіль, який має 11 точок.

Таврія, Симферопіль — Спартак, Орджонікідзе — 1:0; СКА, Одеса — Динамо, Ставрополь — 1:0; Металюрґ, Запоріжжя — Спартак, Нальчик — 1:0; Спартак, Івано - Франківськ — Ністру, Кишинів — 1:1; Колос, Нікополь — Факел, Воронiж — 2:0; Зоря, Ворошиловград — Жальгіріс, Вільнюс — 0:0; Металіст, Харків — Іскра, Смоленськ — 0:1; Дніпро, Дніпропетровськ — Шинник, Ярославль — 0:1. **(от)**

ПРОФ. Д-Р Я. ПАДОХ...

(Закінчення зі стор. 1)

Калинович, Новосівський, Ленцик) і Резолюційної (Кедрин, Головінський, Драган), Збори рішили передати протокол для перевірки Мандатній комісії і приступлено до звітування, яке започаткував голова проф. Падох. Звіт голови, як і інших членів Президії та голів Комісій і Секцій були передані учасникам зборів на письмі, а звітодавці обмежувались тільки до коротких додатків та загальних завваг.

Огляд праці

Подаючи загальний огляд стану і праці НТШ в ЗСА у дотеперішній трирічній каденції, голова проф. Падох ствердив, що Т-во нараховує тепер 105 дійсних членів, 23-члени-кореспонденти, тобто разом 128 наукових членів, і 238 звичайних членів та 15-членів - прихильників, отже разом усіх є 383 члени. В дальшому звітодавець інформував про працю канцелярії НТШ. податкові справи, справу набуття нового дому, працю Осередків НТШ в Чікаго, Філядельфії, Вашінгтоні, Детройті і Клівленді, про працю Комісій, стипендії та курси, нові видання НТШ, бібліотеку, зовнішні зв'язки та зв'язки з громадянством, про відновлення Головної Ради НТШ та ряд інших справ і проблем.

Заступник голови проф. д-р Степан Горак звітував точніше про працю Стипендійної комісії НТШ та про зовнішні зв'язки, а науковий секретар проф. д-р Микола Чировський подав подрібний огляд видань НТШ, тих, які вже появилися, як і тих, що вже друкуються, чи запляновані до друку.

Касир Т-ва мгр Володимир Рак, у своєму звіті, подав сумаричне зіставлення прибутків і видатків Т-ва в трьох минулих роках, які в кожному році доходили до приблизно 90,000 долярів. Звіти за поодинокі секції подали: проф. Лев за очолювану ним Філологічну секцію, проф. Андрушків і інж. д-р Василь Наконечний за Математично-фізичну секцію, проф. д-р Петро Стерчо за Секцію історії України.

Звітування закінчив проф. Андрушків ствердженнями очолюваної ним Контрольної Комісії, яка — після дебат над звітами та виясненнями звітодавців — запропонувала прийняття звітів і абсолюторію для Управи, що Збори однодушно схвалили.

Другу частину Зборів, після короткої перерви на обід, започатковано звітом д-ра В. Савчака за очолювану ним Статутову комісію. Запропоновані ним деякі поправки, зокрема в складі Управи, до якої м.і. додано пост адміністраційного секретаря, крім наукового, Збори схвалили.

Звітуючи за Мандатну комісію, інж. Р. Кобринський поінформував, що в цих зборах беруть участь 24 дійсні члени, 5 членів кореспондентів та 12 звичайних членів з правом голосу, разом усіх 47 членів, які додатково мають уповноваження від 29 членів, отже всіх разом було 76 голосів.

Склад нової Управи запропонувала очолювана проф. О. Андрушковим Номінаційна комісія, за яку звітував д-р Роман Осінчук. В дискусії над пропозицією були подані із залі деякі зміни, які після дебат та додаткових нарад Номінаційної комісії узгіднено і звіт комісії та запропонований нею склад нової Управи з проф. Падохом, як головою, обрано однодушно.

Однодушно схвалено також запропонований скарбником мгром В. Раком бюджет на чергові три роки, який в кожному році не повинен переступити межі 100,000 долярів.

Окремо схвалено уповноваження для новообраної Управи відносно набуття нового дому, інвестиція в якій не повинна переступити одної третьої частини пливких фондів Т-ва та одержаної суми з продажу теперішнього дому разом взятих.

Збори закінчено схваленням резолюцій, що їх на пропозицію голови Резолюційної комісії ред. Івана Кедрина-Рудницького, відчитав ред. А. Драган.

До цілого ряду обговорюваних та дебатованих справ і рекомендацій належала також справа приготування та друку академічного підручника історії України в англійській мові, яку реферував і обстоював д-р Ф. Корчмарик.

ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО

(Закінчення зі стор. 1)

уковцям у їх студіях шляхом стипендій, та у їх видавничих плянах шляхом покриття повних або частини коштів друку.

А понад усіми цими пріоритетами наших завдань і праці стоятиме непохитна вірність заповітам нашого Патрона й раніших за наше покоління НТШівців: „чужому научатись й свого не цураючись", щоб продовжувати й підносити українську науку в вільному світі у час її найважчого в новітній історії лихоліття в Батьківщині...

П'ЯТА ЗУСТРІЧ ПКУС В ГАРВАРДІ

Кембрідж, Масс. (ФКУ). — В днях 30-го і 31-го травня та 1-го червня ц.р. відбудеться тут п'ята зустріч Постійної Конференції Українських Студій при Гарвардському Українському Науковому Інституті.

Перша зустріч цієї установи українських науковців відбулася у 1976 році в Гарвардському університеті. В минулих чотирьох зустрічах переведено 24 сесії, що були присвячені розглядові проблем українознавства: історії України, української літератури, мовознавства, економічних та суспільно-політичних наук. Українські вчені виголосили 76 доповідей.

В цьогорічній зустрічі візьме участь 47 українських науковців із ЗСА та Канади. З науковими доповідями виступлять теж Святослав і Ніна Строката Караванські. Дискусійний панель обговорюватиме тему: „Перспективи студій українських поселень".

Ділимося болючою й сумною вісткою
з Друзями і Знайомими, що 23-го травня 1980 року,
після несподіваної і тяжкої недуги, відійшла у Вічність,
проживши 59 років,
наша Найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА, СЕСТРА І ТІТКА

блаженної пам'яті

ПАВЛІНА ЩЕРБАК
(з родини — РОГОВСЬКА)

народжена 22-го травня 1921-го року на Волині в Україні.

Чоловік — МИКОЛА
Син — ЯРОСЛАВ
Дочка — ЛЯЛЯ
Сестра — НІНА з чоловіком ОЛЕКСОЮ ДАНЧУКОМ
Племінники — МИХАЙЛО з дружиною та АНДРІЙ

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

ПОХОРОН відбувся 27-го травня 1980-го року із Української Православної Церкви Св. Тройці в Ірвінґтоні на цвинтар св. Андрія у Бавнд Бруку, Н. Дж.

Ділимось сумною вісткою,
що 15-го травня 1980 року в Клівленді, Огайо,
відійшов у Вічність, на 91-му році життя

сл. п. ОЛЕКСАНДЕР С. СОХАЦЬКИЙ

народжений в Україні.

Покійний похований на місцевому кладовищі, де спочиває Його дружина, на Riverside Cemetery.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Знайомі:
П-во КАЩЕНКИ
П-во АНТИПОВИ
і П-во ЛІТКЕВИЧ-КАПУСТЯНСЬКА

Ділимось сумною вісткою
з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що 21-го травня 1980 р. в Детройті, Міш.,
закінчив своє трудолюбиве життя,
в трагічному автомобілевому випадку,
наш Найдорожчий
ЧОЛОВІК, БАТЬКО І ДІДУНЬО

св. п.
Д-р АРХИП А. ЦІСАРУК

уроджений 20-го лютого 1908 року на Волині.

ПАНАХИДИ були відправлені 22 і 23-го травня 1980 року.
ПОХОРОН — в суботу, 24-го травня 1980 р., з похоронного заведення Бугая, по СЛУЖБІ БОЖІЙ у церкві Непорочного Зачаття в Гемтремку. Тіло Покійного зложено на цвинтарі Мт. Олівет в Детройті, Міш.

Горем прибиті:
дружина — МАРІЯ
дочка — ГАЛИНА КОНОПАДА з чоловіком ЯРОСЛАВОМ і дітьми НАТАЛЕЮ, АНДРІЄМ і ДАРУНЕЮ
син — ЯРЕМА з дружиною ЛЯРИСОЮ і дочками КАТРУСЕЮ і ЛІДОЮ
брат — ВАСИЛЬ і
сестри — АНТОНІНА, ЄЛИСАВЕТА і МАРІЯ в Україні

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими,
що у п'ятницю, 23-го травня 1980 року у Ірвінґтоні, Н. Дж.,
упокоївся в Бозі,
наш Найдорожчий ЧОЛОВІК, ТАТО І ДІДО

бл. п. ВОЛОДИМИР ДЕВОНЧУК

на 74-му році життя, народжений в Денисові, Україна.

ПАНАХИДА в понеділок, 26-го травня 1980 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, Union Funeral Home, 1600 Stuyvesant Avenue, Union, N J

ПОХОРОН у вівторок, 28 травня 1980 року, о год. 8:30 ранку з похоронного заведення до церкви св. Івана Хрестителя, о год. 9:30 ранку, а опісля на Holywood Cemetery.

Горем прибиті:
дружина — АННА
дочка — ОЛЬГА БОЙКО з чоловіком РОМАНОМ
внуки — БОРИС, ХРИСТИНА й ІРИНА
сестра — МАРІЯ АНТОШКІВ
і ближча та дальша Родина в Америці й Україні

В невимовному смутку повідомляємо,
що дня 26-го травня 1980 року, в ранніх годинах,
у Філядельфії, Па., відійшла у Вічність,
наша Найдорожча
ДРУЖИНА, СЕСТРА, ТЕТА І КУЗИНА

бл. п.
ДАРІЯ з ТРЕШНЕВСЬКИХ САВКА

уроджена в Тростянці на Лемківщині.

ПАРАСТАС в четвер, 29-го травня 1980 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні М. Насевича при 109 Іст Тейбор Рд. у Філядельфії, Па.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбудуться в п'ятницю, о год. 10-ій ранку з церкви Христа Царя на Найставні, опісля на цвинтар у Факс Чейсі.

Важким горем прибиті:
муж — ІВАН
сестра — ІВАННА САВИЦЬКА
сестрінок — РОМАН САВИЦЬКИЙ з дружиною МАРТОЮ і дітьми РОМАНОМ і МИКОЛЕЮ
кузени:
ЛЮБОМИР І ЛЮБОМИРА ТРЕШНЕВСЬКІ
МИРОСЛАВ І ДАРІЯ ТРЕШНЕВСЬКІ
ЯРОСЛАВА з ДРИМАЛИКІВ ШЕВЧИК з чоловіком ВОЛОДИМИРОМ і родиною
ЛІДА І ІРЕНА ТРЕШНЕВСЬКІ
РОМАН І ОКСАНА ТРЕШНЕВСЬКІ
АННА з ТРЕШНЕВСЬКИХ РОЩАКОВСЬКА з чоловіком АНТОНОМ і родиною
ХРИСТИНА І НЕСТОР КРАВСІ з родиною

У Ню Йорку відзначено...

(Закінчення зі стор. 1)

ці групи зросли на цілковито іншому науковому підґрунті.

В цікавій тезі, чи „світ спіймав Сковороду", проф. Шевельов відповів, що так, хоч сам філософ думав інакше. Оригінальне й пояснення, чому якраз професор удався до Сковороди в пошуках за темою для відзначення ювілею УВАН „Це з протесту". Тому, що тема Сковороди не була б сприйнятлива для американського форуму в подібній ситуації, але в українців є інший підхід.

Проф. Білінський з університету Делавер, ствердивши на початку своєї доповіді, що тяжко віддiлити науку від політики, дав аналіз діяльности Української Гельсінкської групи, її історії і чому вона могла й мусіла постати, замість дальші українським правозахисникам діяти в загальному руслі Московської Гельсінкської групи. Українці не могли мовчанкою обійти національного питання, яке росіянам, навіть такого типу як Сахаров, було все таки органічно чуже.

Підкреслюючи неуникнимість постання української групи, прелеґент сказав, що терор, проявлений відразу до УГГ, не допустив українській групі нав'язати безпосередні зв'язки з іншонаціональними подібними групами в СССР, а терор був застосований до українців тому, що КҐБ уважає все, що є українським, автоматично за „замаскованих націоналістів", а не „правозахисників".

В інформативній і стислій як конспект доповіді про УВАН бо треба було вбгати в кільканадцять хвилин десятиліття праці — від початків її відновлення, ще в Европі в році 1945 ініціятивною групою, серед якої був св.п. проф. Володимир Міяковський — ентузіяст й ініціятор і невтомний її тудівник, розповів про діяльність цієї наукової інституції проф. Василь Омельченко з Гантер коледжу, генеральний секретар УВАН. На УВАН, разом з Науковим Товариством ім. Шевченка, лежить відповідальність вже десятки років за розвиток української науки у вільному світі особливо ж в обличчі безоглядного нищення української культури й науки окупантом на рідній землі, яке тепер ще більше посилилося.

Опинившись на еміґрації, 1945 року уцілілі залишки колись великої групи українських науковців, відновили УВАН, засновану ще гетьманом Павлом Скоропадським у Києві в 1918 році, об'єднавши в цій інституції вчених з усіх соборних земель. Це було в Европі і першим її президентом був історик Дмитро Дорошенко. Через п'ять років УВАН оформилася в ЗСА, зачартерувавшись як „Українська Вільна Академія Наук у США". Наслідком співпраці з НТШ появилась монументальна Енциклопедія Українознавства — найбільший прояв української наукової думки в діяспорі.

Ряд численних здобутків УВАН для розвитку української вільної науки звучить дуже переконливо: це і 1.508 наукових засідань і 1.883 наукових доповідей за час 30 років. Це і „Аннали УВАН" і пребагато прерізних публікацій від монументальних, як „Хронологія життя і творчости Лесі Українки" й двох томів „Симон Петлюра", через монографії про Св. Софію, чи Кричевського, чи багато „Наукових збірників", чи „Українські мелодії" Зиновія Лиська, чи Винниченко, чи Докія Гуменна, чи Дмитро Чижевський з його незрівнянною „Історією української літератури", чи 10 річників „Шевченка", чи матеріяли суто наукові, що їх розробляли й публікували відповідні секції УВАН, а їх — відділів і секцій — було багато. Якраз такі і стільки, як мала їх УВАН з часів Гетьманської Держави: чотири відділи — Історично-філософічний, Правничо-економічний, Природничих і медичних наук, Фізико-хемічно- математичних і технічних наук. Відділи діляться на 20 секцій і комісій, а окремо при Академії працює Інститут Шевченкознавства, Мистецька кураторія, Бібліотека ім. Володимира Міяковського й Архів ім. Дмитра Антоновича. Всі ці підустанови сами вже можуть заповнити своїми великими осягами відповідні монографії і вони служать сотням дослідників і студентів-аспірантів джерелом відомостей і знань.

У цей час УВАН об'єднує понад 400 членів і наукових співробітників. Крім головної УВАН у Ню Йорку діє ще чотири групи: у Філядельфії, Вашінгтоні, Денвері й Детройті. „УВАН у США" перебуває у вільному пов'язанні з відповідними УВАН у Канаді й Европі та співпрацює тісно з слов'янськими відділами таких університетів, як Колумбійський, Нюйоркський та інші. У першому десятиріччі існування УВАН у ЗСА мала дотації з Фордівської Фундації, тепер вона цілковито здана на власні фінанси, на щедрі пожертви жертвенного українського громадянства.

І тут не мале значення мала і має Фундація УВАН, яка уможливила набути власний будинок для Академії. Про незаступиму працю Фундації на можна писати, не згадавши таких її відданих працівників, як Микита Кекало чи Семен Чалишів та ще багато „мрійників", як їх тоді називали, які всупереч „скептикам" таки здобули фонди для Академії. Список цих меценатів довший, а їх датки спричинилися появі англомовних „Анналів", як і інших починів УВАН.

До тих, що складали грошові пожертви, приєднується ще й цілий славний ряд безкорисних відданих працівників Академії, які, не жаліючи труду й часу, двигають на собі цю необхідну для майбутнього України наукову й культурну працю; шкода, що обмежене місце в газетній статті не дозволяє дати їх славний список тут.

Праця Академії мусить продовжуватися далі, як про це сказав на закінчення свого слова проф. Омельченко: „Доки там, на Україні, пануватиме московська совєтська влада, яка душить і нищить українську науку й ціле духове життя українського народу, не може бути й мови про скорочення функцій УВАН, тим паче про якусь ліквідацію її чи злиття з іншими науковими установами, бо це була б просто вода на млин большевицької політики й зрада тих традицій, які фундатори УВАН успадкували від своїх попередників".

Про „злиття", отже, не йдеться, а мова про щиру співпрацю, яка панує поміж УВАН і найстаршим українським науковим тілом — понадстолітнім Науковим Товариством ім. Шевченка.

Співпраця між ними постійна, але „зберігаючи кожне свої власні традиції, своє індивідуальне обличчя". Як запорука й завдаток цього — на ювілеї УВАН був присутній з привітом д-р Ярослав Падох, голова НТШ, разом з 12-членною делегацією найбільш заслужених членів НТШ.

Після вичерпання програми відбулося товариське прийняття. Всіх тих, хто був відповідальний за незвичайну успішність цілої імпрези, не забув згадати у своїй подяці генеральний секретар.

Детройтський Осередок СУМ-А при праці

Детройт (СУМ-А). — В суботу 12-го квітня тут Осередок СУМА ім. гетьмана Пилипа Орлика відбув річні загальні збори. Важливим і відважним почином у цих загальних зборах було передання управи й усієї виховної праці у молодші руки, у руки батьків - матерів сумівської молоді, яким суспільно - громадське і політично - національне виховання дітвори лежить найближче на душі і серці.

Праця Осередку проходить тепер у нових приміщеннях Українського Культурного Центру при 26601 Райєн Ровд, Воррен. СУМ — один з найбільших уділовців УКЦ, віддавши власну площу під будову УКЦ, свої і своїх членів грошові уділи, як також жертвенну безплатну працю свого членства для розбудови Центру.

Вже в попередній каденції праця в Осередку дуже пожвавилася завдяки Комітетові матерів під проводом головної виховниці Стефанії Легети, даючи кілька успішних імпрез, як „Свято матері", „Маланчин вечір", „Святочний базар", „Сумівські апелі", „Радіомовлення", „Табори юнацтва" і, як звичайно, пікніки.

У склад теперішньої управи входять: голова і головна виховниця — Стефанія Легета; заступники голови — В. Питяк, Г. Стахурська, В. Потапенко; секретарі — Я. Жданів і С. Бартків; булавна і організаційна референтка — О. Сливка; фінансова референтка — П. Крайдуб; заступниця булавної — Н. Харевич; пресова референтка — К. Потапенко; імпрезові референти — М. Стадник і М. Данів; адміністратор Капелі — Дм. Труш; спортові референти — Р. Стадник і Я. Терлецький; таборові референти — Я. Малиновський, В. Гарасимів і Т. Стахурський; господарські референти — Г. Стахурська і П. Демчук; однострої — В. Сіра; кольпортаж — П. Ткачук; члени — Г. Харевич, А. Перун, М. Березовський, д-р Я. Тустанівський, І. Совірка, І. Ровенчук, В. Крижанівський і М. Яремчук. Контрольна комісія: голова — д-р В. Рижий; члени — Ев. Репета і Т. Гундич. Товариський суд: голова — д-р Я. Березовський, члени — М. Легета і д-р Ю. Тарнавський.

Сама вже численність управи дає запоруку, що намічена праця буде виконана своєчасно і з успіхом. Приріст юнацтва в останньому році побільшився втричі і на сьогоднішний день маємо тут понад 70 осіб молоді. Праця проходить пляново по роях кожної середи у нових приміщеннях, де СУМ має також до розпорядження велику гімнастичну залю з різними спортовими приладдями.

Капеля Бандуристок при Осередку під мистецьким керівництвом маестра П. Потапенка відбуває інтенсивні проби, щоб цього року виступити з новим репертуаром на академії, присвяченій 30-річчю існування Осередку. Крім цього Капеля плянує відбути концертову поїздку по Америці і награти п'яту вже з черги платівку бандуристок.

Що лежить на серці новообраній управі Осередку тепер — це гідне відсвяткування ювілею СУМ-А академією, бенкетом і виданням ювілейного альманаху. Душею управи і рушієм всіх починань є молоді матері, які під проводом голови Стефанії Легети і булавної Оксани Сливки взяли на себе великий обов'язок, конечний і вдячний, бо ця праця присвячена вихованню власних дітей для добра нашої Церкви і нашого народу.

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ІВАН ПОПИК, член УНС Відд. 374 ім. М. Грушевського в Бостоні, помер 10-го квітня 1980 р. на 56 р. життя. Нар. в Ценів, Україна; членом УНС став у 1977 р. Залишив у смутку дружину Софію, дочки: Галину, Ольгу і Христину, 3 внуків, маму і сестру в Україні та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 14 квітня 1980 р. на цвинтарі св. Йосафата у Вест Роксбері.

Вічна Йому Пам'ять!
Вол. Гетьманський, секр.

ГАЛИНА СТЕПАНЕК, членка УНС Відд. 336 Т-ва Сокіл в Клівленді, Огайо, померла на 81-му р. життя. Нар. 1898 р. в Кристинополі, пов. Сокаль, Зах. Україна; членкою УНС стала у 1925 р. Залишила у смутку доньку Катерину, синів: Мирона, Володимира й Івана, 17 внуків, 7 правнуків і сестру Параскевію. Похорон відбувся 14 квітня 1980 р. на цвинтарі Бруклин Гайтс в Клівленді.

Вічна Їй Пам'ять!
Володимир Стригун, секр

АННА РУСАК, членка УНС Відд. 8 Т-ва Подільська Січ в Йонкерс, Н. Й., померла 13 квітня 1980 р. на 74-му р. життя. Нар. 1906 р. в Горожанці, Західня Україна; членкою УНС стала 1955 р. Залишила у смутку доньки: Стефу і Оксану; синів: Ярослава і Остапа та братову Стефу — усі з родинами. Похорон відбувся 16 квітня 1980 р. на католицькому цвинтарі в Беті, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Марія Кульчицька, секр.

МИКОЛА СОВИЦЬКИЙ, член УНС Відд. 206 Т-ва Запорозька Січ у Вунсакет, Р. Ай., помер 14 квітня 1980 р. на 86-му р. життя. Нар. 1897 р. в Красно, Зах. Україна; членом УНС став у 1923 р. Залишив у смутку сина Володимира, доньку Анастазію і 4 внуків. Похорон відбувся 16 квітня 1980 р. на православному цвинтарі св. Стефана в Менвілл, Р. Ай.

Вічна Йому Пам'ять!
Леон Гардінк, секр.

КАРОЛИНА СКУЛІН, членка УНС Відд. 177 Сестрицтва Любови в Провіденс, Р. Ай., померла 10 березня 1980 р. на 41-му р. життя. Нар. 1938 р. в Сентрал Фоллс, Р. Ай.; членкою УНС стала у 1968 р. Залишила у смутку дочки: Синді і Марію, маму Стеллу і батька Миколу. Похорон відбувся 14 березня на цвинтарі Сван Пойнт в Провіденс, Р. Ай.

Вічна Їй Пам'ять!
Іван Лаба, секр.

Хто дістає хворобову пенсію?

В цім часі коло три і півмільйона людей дістає місячно пенсію в наслідок хвороби. Однак Адміністрація Соціяльного Забезпечення обраховує, що хворобова пенсія належиться біля 7.7 мільйонам людей. Напевно багато людей, які заслуговують на хворобову пенсію, не дістають її. Головна причина нездібности до праці, згідно зі законом Соціяльного Забезпечення, є серцева хвороба та недомагання в обігові крови. Коло 30 відсотків нездібних до праці терплять на ці хвороби. Інші головні причини непрацездатности: артрит, недомагання з хребтом, психічні недуги, рак, емфізема і нещасливі випадки.

Відносно віку нездібних до праці робітників — половина їх у віці 50 років або вище. В цьому віці більшість недомагань становлять серцеві недуги, рак, хвороби м'язів і кісток. Більшість робітників віком під 30 років життя терплять на психічні хвороби або від нещасливих випадків. Треба пам'ятати, що Соціяльне Забезпечення уважає когось нездібним до праці тільки тоді, якщо наявне лікарське свідоцтво про фізичну або психічну хворобу, що унеможливлює особі виконувати вартісну заробіткову працю, і що той сам стан триватиме щонайменше 12 місяців. Значить, якщо погіршення здоров'я перешкоджає особі виконувати її звичайну працю, вона не дістане хворобової пенсії, якщо все таки в стані виконувати іншу працю, що дасть їй прибуток.

Як і хто може доказати нездібність до праці?

Нездібність до праці вирішує регабілітаційний уряд згідно з федеральними приписами. Адміністрація Соціяльного Забезпечення виробила рівень фізичної або психічної нездібности. Цей стандарт спирається на детальні студії, на практику та консультації з лікарями-спеціялістами. Приклад: щоб доказати хворобу серця, адміністрація СЗ уживає просіваючої процедури, справа має мати досить лікарських доказів нездібности до праці і тоді може бути скоро полагоджена. На жаль, лікарські докази не завжди готові з обох сторін, і процес збирання інформацій забирає часом багато часу. Наявність достатньої лікарської довідки, що дана особа не здібна до жодної праці, прискорить позитивне рішення справи. Тому конечно знайти такого лікаря, що є спеціялістом у ствердженні фізичного й розумового недомагання. Такого спеціяліста можна знайти через місцеву лікарську установу. Звичайно й у телефонній книжці можна знайти адресу й телефон лікарського товариства. Коли дзвонити до установи, слід сказати, якого спеціяліста потрібно.

Визначити ступінь нездібности до праці в деяких випадках дуже тяжко. Найчастіше це стрічаємо при психічних хворобах. У крайніх випадках адміністрація СЗ сполягає більше на вік пацієнта, час праці і вправу, бо лікарська оцінка може бути різна.

Давніше майже 50 відсотків подань було відкинено, бо лікарські докази, подані до адміністрації СЗ, не доводили неможливости виконування будь-якої праці з заробітком, і не доводили, що непрацездатність триватиме щонайменше 12 місяців.

Це, однак, не означало, що хворий не терпів болю, тільки що лікарське свідчення, з яким мала до діла адміністрація СЗ, не підтримувало подання про повну непрацездатність.

Микола Шпитко

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!